

HUOMAUTUKSIA

- ¹ Yleisliittolainen opettajain edustajakokous oli koolla Moskovassa tammikuun 12—17 pnä vuonna 1925. Edustajakokoukseen otti osaa 1.660 edustajaa, jotka edustivat kaikkiaan 49 Neuvostoliiton kansallisuutta. Kolme neljäsosaa edustajakokouksen osanottajista oli maalaisopettajia. Edustajakokous kuuli ja käsitteli alustukset: neuvostorakennustyön lähikauden tehtävät, opettajisto ja proletaarinen vallankumous, valistustyön tehtävät neuvostorakennustyön järjestelmässä, neuvostokoulu, kansallisuuskysymys ja koulu, opettajisto ja kommunistinen nuorisoliitto, Neuvostoliiton kansainvälinen asema y.m. Edustajakokous hyväksyi julkilausuman, jossa se julisti, että opettajisto ei katso tehtäviään irrallisiksi kommunistisen puolueen tehtävistä, sen taistelusta sosialismin rakentamiseksi. — 3.
- ² „Krasnaja Molodjozh“ („Punainen Nuoriso“) — ylioppilaiden aikakauslehti, ilmestyi kerran kuukaudessa; proletaarisen ylioppilaskunnan Keskusbyroo ja Moskovan byroo julkaisivat sitä toukokuusta 1924 vuoden 1925 marraskuuhun saakka. „Krasnaja Molodjozh“ aikakauslehden vastaavana toimittajana oli V. M. Molotov. Marraskuussa 1925 lehden nimi muutettiin „Krasnoje Studentshestvoksi“ („Punainen Ylioppilaskunta“). — 4.
- ³ Tammikuun 17—20 pnä 1925 oli koolla VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto. Tammikuun 17 pnä pidettiin VKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean täysistuntojen yhdistetty

istunto. Kuultuaan tässä istunnossa J. V. Stalinin tiedoituksen paikallisten järjestöjen tekemistä päätöslauselmista Trotskin esiintymisen johdosta, täysistunnot hyväksyivät päätöslauselman, jossa katsoivat Trotskin esiintymisen bolshevismin revisoimiseksi, yritykseksi asettaa trotskilaisuus leninismiin tilalle. Tammikuun 19 p:nä J. V. Stalin piti VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnossa puheen M. V. Frunzen tekemän selostuksen johdosta „Määrärahojen myöntämisestä Neuvostoliiton Sotaja meriasiaain kansankomissariaatille“ (kts. tämän osan s. 11—14). — 6.

⁴ Tarkoitetaan sitä tappiota, minkä 150-tuhantinen espanjalainen armeija kärsi syksyllä 1924, jonka armeijan Espanjan fasistidiktaattori Primo de Rivera oli lähettänyt Marokon espanjalaisvyöhykkeen Riffien alueelle kukistamaan kansallista vapausliikettä. Marokkolaisten saaman voiton seurauksena vapautettiin kaksi kolmasosaa Espanjan armeijan miehittämistä alueista. — 12.

⁵ Vuoden 1924 kesällä vallankumouksellis-edistyksellisen liikkeen tuloksena Albaniassa kukistettiin Ahmed Zogun taantumuksellinen hallitus. Valtaan tullut Fan Nolin hallitus ryhtyi Neuvostohallituksen kanssa neuvotteluihin diplomaattisten ja ystävällisten suhteiden aikaansaamiseksi Neuvostoliiton ja Albanian välille. Neuvostoliiton ja Albanian kesken järjestettiin diplomaattiedustus. Englannin, Italian ja Jugoslavian hallitukset vaativat Albaniaa katkaisemaan diplomaattiset suhteensa Neuvostoliittoon. Joulukuussa vuonna 1924 Ahmed Zogun rosvojoukot tunkeutuivat Jugoslavian fasistisen hallituksen asevoimien tukemina Albaniaan ja kukistivat Fan Nolin hallituksen. Ahmed Zogu nousi jälleen valtaan Albaniassa. — 13.

⁶ „Rabotshaja Gazeta“ („Työväenlehti“) — joka päivä ilmestyvä joukkolehti, NKP(b):n Keskuskomitean äänenkannattaja; ilmestyi Moskovassa vuoden 1922 maaliskuusta vuoden 1932 tammikuuhun saakka, ensin „Rabotshi“ („Työmies“) nimisenä ja vuoden 1922 heinäkuusta „Rabotshaja Gazetan“ nimellä. — 15.

⁷ Kysymys on J. V. Stalinin kirjoituksesta „Lokakuu ja Trotskin „permanenttisen“ vallankumouksen teoria“, joka ilmestyi

- „Pravdan“ 290. numerossa joulukuun 20 pnä 1924. Kirjoitus oli osa alkulauseesta, jonka J. V. Stalin kirjoitti kirjaan „Na putjah k Oktjabrju“ („Tiellä Lokakuuhun“) joulukuussa vuonna 1924 ja joka on julkaistu kokonaan vain tässä kirjassa. Suurin osa tästä alkulauseesta on yleisellä otsakkeella „Lokakuun vallankumous ja venäläisten kommunistien taktiikka“ julkaistu eri kokoelmissa, erillisinä kirjaina, J. V. Stalinin kirjan „Leninismin kysymyksiä“ kaikissa painoksissa sekä J. V. Stalinin Teosten 6. osassa, s. 391—437. — 16.
- 8 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 391—397. — 17.
- 9 Kokoelma „Vasten virtaa“ ilmestyi Pietarissa vuonna 1918. Kokoelma sisältää seuraavat V. I. Leninin kirjoitukset vuosilta 1914—1917: „Euroopan Yhdysvaltojen tunnuksesta“, „Juniuksen kirjusen johdosta“, „Isovenäläisten kansallisuusylpeydestä“, „Vallankumouksen kahdesta linjasta“, „II Internationalen vararikko“ y.m., jotka julkaistiin sittemmin V. I. Leninin Teosten 3. painoksen XVIII ja XIX osassa. — 18.
- 10 V. I. Lenin. „Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky“ (kts. Teokset, 3. painos, XXIII osa, s. 331—412). — 18.
- 11 V. I. Lenin. „„Vasemmistolaisuus“ lastentautina kommunismissa“ (kts. Teokset, 3. painos, XXV osa, s. 165—250). — 18.
- 12 J. V. Stalin piti puheen VKP(b):n Keskuskomitean Orgbyroon istunnossa käsiteltäessä Dymovkan kylässä (Odessan läänin Nikolajevskin kihlakunnassa) sattuneita tapauksia. Kulakkivaikutuksen alaisena ollut rikollisten ainesten joukkio surmasi Dymovkassa maaliskuun 28 pnä 1924 maaseutukirjeenvaihtajan Grigori Malinovskin. VKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean päätös kirjeenvaihtaja Malinovskin murhan yhteydessä Dymovkassa sattuneista tapauksista julkaistiin „Pravdan“ 30. numerossa helmikuun 6 pnä 1925. — 19.
- 13 Tarkoitetaan Tambovin läänissä vv. 1919—1921 tapahtunutta kulakkikapinaa ja vastavallankumouksellista Kronstadtin kapinaa vuoden 1921 maaliskuussa, jotka olivat valkokaartilaiden,

- eserrien, menshevikkien ja ulkovaltojen asiamiesten järjestämiä. — 23.
- ¹⁴ Kysymys on Gruusiassa elokuun 28 pnä 1924 puhjenneesta vastavallankumouksellisesta kapinasta, jonka murskattujen porvarillis-natsionalististen puolueiden jätteet ja Jordanian menshevistinen emigrantti-„hallitus“ järjestivät imperialististen valtioiden ja II Internationalen johtajien käskystä sekä niiden rahallisella avustuksella. Kapina kukistettiin elokuun 29 pnä gruusialaisten työläisten ja työtätekevän talonpoikaiston toimeliaalla avustuksella. — 23.
- ¹⁵ VKP(b):n Moskovan järjestön XIII läänikonferenssi pidettiin tammikuun 24—28 pnä 1925. Konferenssissa oli 1.150 edustajaa, jotka edustivat 64.078 puolueen jäsentä ja 30.770 kandidaattijäsentä. Konferenssi käsitteli VKP(b):n Keskuskomitean selostuksen, VKP(b):n Moskovan komitean toimintaselostuksen ja VLKNL:n Moskovan komitean apuselostuksen, selostuksen Moskovan Kontrollikomitean työstä, selostuksen Moskovan läänin budjetista ja talouden tilasta, kysymyksen työstä maaseudulla sekä toimitti johtavien elinten vaalit. J. V. Stalin piti konferenssissa puheen työstä maaseudulla. — 25.
- ¹⁶ Dawesin suunnitelma — tällä nimellä tunnetaan selostus Saksan sotakorvausmaksuja koskevasta kysymyksestä, jonka kansainvälinen asiantuntijain komitea laati amerikkalaisen finanssimiehen kenraali Dawesin puheenjohdolla ja joka vahvistettiin liittovaltojen konferenssissa Lontoossa elokuun 16 pnä 1924. (Dawesin suunnitelmasta kts. tämän osan s. 285—287). — 35.
- ¹⁷ Brandler ja Thalheimer olivat sen oikeisto-opportunistisen ryhmän johtaja Saksan kommunistisessa puolueessa, joka oli Saksan KP:n johdossa vuosina 1922—1923. Brandlerin ja Thalheimerin petturipolitiikka johti Saksan työväenluokan tappioon vuoden 1923 vallankumoustapahtumien aikana. Saksan kommunistisen puolueen Frankfurtin edustajakokouksessa vuoden 1924 huhtikuussa Brandler ja Thalheimer syrjäytettiin Saksan kommunistisen puolueen johdosta. Kominternin V kongressi (1924) tuomitsi Brandlerin ja Thalheimerin ryhmän antautumis-

linjan. Vuonna 1929 Brandler ja Thalheimer erotettiin kommunistisen puolueen riveistä puoluevastaisen ryhmäkuntalaisen toimintansa takia. — 44.

- 18 Tarkoitetaan „Barmath-veljesten konsernin“ oikeusjuttua vuoden 1925 alussa. Oikeusjutussa paljastuivat Saksan sosialidemokraattisen puolueen huomattavat toimihenkilöt, jotka olivat Welsin johdolla saaneet konsernilta suuria lahjuksia, samoin kävi ilmi, että he olivat käyttäneet konsernilta ja siihen sidotuilta pankeilta saamiaan varoja taisteluun Saksan kommunistista puoluetta vastaan valtiopäivävaalien aikana joulukuussa 1924. — 45.
- 19 Kuomintang — poliittinen puolue Kiinassa. Sen perusti Sun Jat-sen vuonna 1912 tasavallan ja maan kansallisen riippumattomuuden puolesta käytävää taistelua varten. Sun Jat-sen kuoli maaliskuun 12 p:nä 1925. Juuri ennen kuolemaansa kirjoittamassaan testamentissa Sun Jat-sen kehoitti Kuomintangia säilyttämään liiton Kiinan kommunistisen puolueen kanssa, ystävyysliiton Neuvostoliiton kanssa sekä laajentamaan Kiinan työläisten ja talonpoikien kansallista vapausliikettä. Vallankumouksellisen nousun kaudella Kiinassa vuosina 1925—1927 Kuomintangin oikeistosiipi Tshangkaishekin johtamana hylkäsi nämä Sun Jat-senin neuvot. Liittoutuen ulkovaltojen imperiaalistien kanssa se ryhtyi taisteluun kommunistisen puolueen johdolla toimivia Kiinan demokraattisia voimia vastaan. — 52.
- 20 Amsterdamin yhtymä (Amsterdamin Ammatillinen Internationale) perustettiin heinäkuussa 1919 kansainvälisessä kongressissa Amsterdamissa. Siihen kuuluivat useiden Länsi-Euroopan maiden ja Pohjois-Amerikan Yhdysvaltojen reformistiset ammattiliitot. Vuonna 1919 tähän yhtymään kuuluvien ammattiliittojen jäsenmäärä nousi 24 miljoonaan, mutta vuoden 1923 loppuun mennessä se supistui 16 miljoonaan. Seuraavina vuosina Amsterdamin yhtymän vaikutus ja sen jäsenmäärä laskivat jatkuvasti. Toisen maailmansodan aikana Amsterdamin yhtymä tosiasiallisesti lopetti toimintansa. Maailman Ammattiliittofederation perustamisen yhteydessä Amsterdamin yhtymä lakkautettiin vuoden 1945 joulukuussa. — 56.

- ²¹ Tshekkoslovakian valiokunta muodostettiin Kommunistisen Internationalen Toimeenpanevan Komitean V laajennetussa täysistunnossa, joka pidettiin Moskovassa maaliskuun 21 — huhtikuun 6 pñä vuonna 1925. Täysistunto käsitteli kysymykset: kansainväliset perspektiivit ja kommunististen puolueiden bolshevisoiminen, taistelu maailman ammatillisen liikkeen yhtenäisyyden puolesta, talonpoikauskysymys, väittely VKP(b):ssa, eri jaostoja koskevat asiat y.m. Täysistunnossa muodostettiin poliittinen, Tshekkoslovakian, Jugoslavian y.m. valiokunnat. J. V. Stalin valittiin sekä poliittiseen että Tshekkoslovakian valiokuntaan. Maaliskuun 30 pñä J. V. Stalin piti Jugoslavian valiokunnassa puheen kansallisuuskysymyksestä Jugoslaviassa (kts. tämän osan s. 72—73). — 61.
- ²² Kts. J. V. Stalin. „Marxilaisuus ja kansallisuuskysymys“ (Teokset, 2 osa, s. 319—402). — 73.
- ²³ Kts. V. I. Lenin. „Kansakuntien itsemääräämisoikeudesta“ (Teokset, 3. painos, XVII osa, s. 425—474). — 78.
- ²⁴ Proletaarisen ylioppilaskunnan ensimmäinen Yleisliittolainen konferenssi pidettiin Moskovassa huhtikuun 13—17 pñä 1925. Konferenssiin otti osaa noin 300 edustajaa, jotka edustivat 250 tuhatta korkeakoulujen, opistojen ja työläistiedekuntien ylioppilasta. Konferenssi käsitteli kysymykset: Neuvostoliiton kansainvälisestä ja sisäisestä asemasta, ammattiliitot ja ylioppilaskunta, toimintaselostus proletaarisen ylioppilaskunnan Keskusbyroon työstä, Venäjän SFNT:n ja Ukrainan SNT:n Ammattiopetuksen päähallintojen työstä, korkeakoulujen yhteydestä tuotantoon. Huhtikuun 13 pñä J. V. Stalin keskusteli konferenssin lähetystön kanssa, ja huhtikuun 15 pñä hän lähetti konferenssille tässä osassa julkaistun vetoituksen. — 89.
- ²⁵ VKP(b):n XIV konferenssi pidettiin Moskovassa huhtikuun 27—29 pñä 1925. Konferenssi käsitteli kysymykset: puoluerakennustyöstä, osuustoiminnasta, yhtenäisestä maatalousverosta, metalliteollisuudesta, vallankumouksellisesta laillisuudesta, Kominternin ja VKP(b):n tehtävistä Kominternin Tpk:n laajennetun täysistunnon johdosta. (Konferenssin pää-

töksiä kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 4—31). — **94.**

²⁶ V. I. Lenin. „Imperialismi kapitalismin korkeimpana asteena“ (kts. Teokset, 3. painos, XIX osa, s. 67—175). — **99.**

²⁷ Sotamarsalkka Hindenburg, kiivas monarkisti ja saksalaisen imperialismin ja sotilaspiirien tahdon edustaja, valittiin Saksan presidentiksi huhtikuun 26 pnä 1925. — **103.**

²⁸ Huhtikuun 16 pnä 1925 „Pyhän Viikon“ kirkossa Sofiassa tapahtui räjähdys Bulgarian silloisen fasistihallituksen jäsenten ollessa siellä päämiehensä Zankovin kanssa. Zankov lähetti Amerikan Yhdysvalloille parhaan lausunnon, jossa syytti Neuvostohallitusta räjähdysten järjestämisen yllyttämisestä. Ulkomaiden taantumuksellinen lehdistö aloitti kamppailun Neuvostoliittoa vastaan vaatien hallituksiaan tarkistamaan suhteensa Neuvostoliittoon. Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Neuvostojen III edustajakokous, joka pidettiin toukuussa vuonna 1925, torjui nämä Neuvostoliittoa vastaan tehdyt parhaavat hyökkäilyt julistuksessa, jonka se antoi koko maailman työtätekeville sen julmuuden johdosta, jolla Zankovin hallitus vainosi Bulgarian kansan parhaita edustajia. — **105.**

²⁹ Tarkoitetaan teesejä Kommunistiseen Internationaleen kuuluvien puolueiden bolshevisoimisesta, jotka Kominternin TpK:n V laajennettu täysistunto hyväksyi. Täysistunto pidettiin Moskovassa maaliskuun 21— huhtikuun 6 pnä 1925. — **107.**

³⁰ Kysymys on kansallisesta ja valtiollisesta rajankäynnistä Keski-Aasian neuvostotasavaltojen (Turkestanin, Bukharan ja Horezmin neuvostotasavaltojen) välillä, joka suoritettiin vuonna 1924. Tämän kansallisen rajankäynnin seurauksena muodostettiin Turkmenian SNT, Uzbekian SNT, Tadžhikian ASNT Uzbekian SNT:ssa, Kara-Kirgisian autonominen alue Venäjän SFNT:ssa (myöhemmin siitä tuli Kirgisian SNT) ja Kara-Kalpakian autonominen alue Kirgisian ASNT:ssa (myöhemmin Kazakhian SNT:ssa). SNTL:n Neuvostojen III edustaja-

kokous vuoden 1925 toukokuussa hyväksyi Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liittoon Uzbekian ja Turkmenian Sosialistiset Neuvostotasavallat ja teki sen johdosta vastaavat muutokset SNTL:n Perustuslakiin. Kansallinen ja valtiollinen rajankäynti Keski-Aasian neuvostotasavaltojen kesken toimitettiin J. V. Stalinin välittömällä johdolla. — **144.**

³¹ Kts. V. I. Leninin kirjoitusta „Arvostelevia huomautuksia kansallisuuskysymyksestä“ (Teokset, 3. painos, XVII osa, s. 129—159). — **145.**

³² Kysymys on työväen aseellisesta kapinasta Räävelissä (Tallinna) joulukuun 1 pnä vuonna 1924. Kapina aiheutui tuomiosta, jonka Eestin oikeus langetti marraskuun lopulla 1924 kommunistisesta propagandasta syytetyjen 149 valtiollisen vangin oikeusjutussa. Enemmistö syytetyistä tuomittiin siinä pitkäaikaiseen pakkotyöhön ja 39 henkeä elinkautiseen pakkotyöhön, ja Eestin työväen johtaja Tomp ammuttiin. Eestin taantumuksellinen hallitus tukahdutti julmasti kapinan. — **157.**

³³ „Komsomolskaja Pravda“— päivälehti, NLKNL:n Keskuskomitean ja Moskovan komitean äänenkannattaja; ilmestyy vuoden 1925 toukokuusta saakka. Se perustettiin VKP(b):n XIII edustajakokouksen ja VLKNL:n VI edustajakokouksen päätösten perusteella. — **161.**

³⁴ „Poslednije Novosti“ („Viimeiset Uutiset“) — valkoemigranttikadettien päivälehti; julkaistiin Pariisissa vuoden 1920 huhtikuusta saakka. Lehden toimittajana oli kadettien johtaja P. N. Miljukov. — **174.**

³⁵ SNTL:n Neuvostojen III edustajakokous pidettiin Moskovassa toukokuun 13—20 pnä vuonna 1925. Edustajakokous käsitteli kysymykset: Turkmenian ja Uzbekian Sosialististen Neuvostotasavaltojen liittymisestä Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liittoon, selostus SNTL:n Hallituksen toiminnasta, Neuvostoliiton teollisuuden tila, neuvostorakennustyön kysymykset, toimenpiteet talonpoikaistalouden kohottamiseksi ja lujittamiseksi, Punaisesta Armeijasta y.m. Kysymyksen neuvostorakennustyöstä alusti edustajakokouksessa M. I. Kalinin. — **193.**

- ³⁶ Kysymys on Kominternin TpK:n V laajennetusta täysistunnosta, joka pidettiin Moskovassa maaliskuun 21— huhtikuun 6 pnä 1925. (J. V. Stalinin puhetta Tshekkoslovakian kommunistisesta puolueesta, jonka hän piti Kominternin TpK:n V laajennetun täysistunnon muodostamassa Tshekkoslovakian valiokunnassa, kts. tämän osan s. 61—71.). — 197.
- ³⁷ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 317—352. — 213.
- ³⁸ Tarkoitetaan Marokossa keväällä vuonna 1925 puhjennutta riffien kansallista vapaustaistelua ranskalaista imperialismia vastaan. Sen jälkeen, kun espanjalainen miehitysarmeija oli syksyllä 1924 kärsinyt tappion Marokossa, Ranska päätti anastaa Marokon espanjalaisvyöhykkeen, Riffien alueen, ja provosoi sodan. Keväällä ja kesällä 1925 riffit tuottivat ranskalaisille joukoille useita raskaita tappioita. Vasta sitten kun Ranskan ja Espanjan välillä oli solmittu sotaliitto, niiden sotajoukkojen onnistui lyödä riffit vuoden 1926 toukokuussa. — 217.
- ³⁹ Kysymys on englantilais-amerikkalaisen ja japanilaisen imperialismiin sekaantumisesta Kiinan sisäisiin asioihin vuoden 1924 toisella puoliskolla. Englantilaiset tukivat etelä-Kiinassa sotalaivastonsa avulla Kantonin vastavallankumouksellisten kauppiaiden kapinaa Sun Jat-senin johtamaa Kantonin vallankumoushallitusta vastaan. Pohjoisessa englantilais-amerikkalaiset ja japanilaiset imperialistit syyttivät sodan käskyläistensä, kiinalaisten kenraalien U Pei-fun ja Tshangtsolinin välillä, jota sotaa käytin Kiinan jakamiseksi. Interventio nostatti Kiinassa voimakkaan kansallisen vapaustaistelun, mikä johti vuosien 1925—1927 vallankumoukseen. — 217.
- ⁴⁰ „Bolshevik“ — NKP(b):n Keskuskomitean teoreettinen ja poliittinen aikakauslehti, ilmestyy kerran kahdessa viikossa vuoden 1924 huhtikuusta saakka. — 227.
- ⁴¹ Kominternin V kongressi pidettiin Moskovassa kesäkuun 17—heinäkuun 8 pnä vuonna 1924. D. Z. Manuilski teki kongressissa kesäkuun 30 pnä alustuksen kansallisuuskysymyksestä. — 230.

- ⁴² Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XIX osa, s. 239—272. — **233.**
- ⁴³ Kts. K. Marx ja F. Engels. „Kommunistisen puolueen manifesti“, vuoden 1939 painos, s. 75—97. Liitteitä. — **245.**
- ⁴⁴ Ruth Fischer ja Maslov olivat trotskilaisen ryhmäkunnan johtohenkilöitä Saksan kommunistisessa puolueessa. Saksan kommunistisen puolueen Frankfurtin edustajakokouksessa huhtikuussa vuonna 1924, kun puolueen johdosta syrjäytettiin Brandlerin ja Thalheimerin vararikkoutunut oikeisto-opportunistinen ryhmäkunta, Ruth Fischerin ja Maslovin ryhmä kaappasi johdon käsiinsä Saksan KP:n uudessa Keskuskomiteassa. Syksyllä 1925 Ruth Fischer ja Maslov kannattajineen poistettiin johtavilta paikoilta Saksan kommunistisessa puolueessa ja vuonna 1926 heidät erotettiin puolueesta luokkavihollisen asiamiehinä. Saksan kommunistisen puolueen johtoon tuli E. Thälmann. — **249.**
- ⁴⁵ Venäjän leniniläisen kommunistisen nuorisoliiton VI edustajakokous pidettiin Moskovassa heinäkuun 12—18 pnä vuonna 1924. Edustajakokous käsitteli kysymykset: VKNL:n nimen muuttamisesta VLKNL:ksi, poliittisesta tilanteesta ja nuorison tehtävistä, Kommunistisen Nuoriso-Internationalen Toimeenpanevassa Komiteassa olevan VLKNL:n edustajiston toimintaselostus, VLKNL:n Keskuskomitean toimintaselostus, nuorten työtoiminnan näköalat ja VLKNL:n tehtävät taloudellisella alalla, VLKNL:n työstä maaseudulla, VLKNL:n työstä Punaisessa Armeijassa ja Laivastossa y.m. VLKNL:n VI edustajakokous yhtyi VKP(b):n XIII edustajakokouksen päätöksiin ja tuomitsi opportunistisen teorian kommunistisen nuorisoliiton neutraalisuudesta taistelussa puoluevastaisia poikkeamia vastaan. (VLKNL:n VI edustajakokouksen päätöksiä kts. „VLKNL:n VI Yleisliittolaisen edustajakokouksen päätöslauselmat ja päätökset“, Moskova, 1924.) — **260.**
- ⁴⁶ V. I. Lenin. „Kirjasen „Elintarvikeverosta“ suunnitelma ja jäsennyksiä“ (kts. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 313). — **268.**

- ⁴⁷ V. I. Lenin. Puhe VKP(b):n XI edustajakokouksen päättäjäistilaisuudessa huhtikuun 2 pnä vuonna 1922 (kts. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 272). — **268.**
- ⁴⁸ VKP(b):n Leningradin järjestön XXII läänikonferenssi pidettiin joulukuun 1—10 pnä vuonna 1925, puolueen XIV edustajakokouksen aattona. Tässä julkaistu J. V. Stalinin kirje luettiin konferenssin suljetussa istunnossa joulukuun 8 pnä 1925. — **270.**
- ⁴⁹ Moskovan puoluejärjestön XIV läänikonferenssi pidettiin joulukuun 5—13 pnä vuonna 1925, puolueen XIV edustajakokouksen aattona. VKP(b):n Keskuskomitean toimintaselostuksen johdosta tehdyssä päätöslauselmassa konferenssi hyväksyi VKP(b):n Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen työn. — **270.**
- ⁵⁰ NKP(b):n XIV edustajakokous pidettiin Moskovassa joulukuun 18—31 pnä 1925. Edustajakokous käsitteli Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen toimintaselostuksen, tarkastusvaliokunnan, Keskuskontrollikomitean ja Kominternin Toimeenpanevan Komitean VKP(b):n edustajiston toimintaselostukset sekä alustukset: ammattiliittojen työstä, kommunistisen nuorisoliiton työstä, puolueen sääntöihin tehtävistä muutoksista y.m. Edustajakokous hyväksyi täydellisesti Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen linjan, viitoitti vastaiset tiet taistelulle sosialismin voiton puolesta, vahvisti puolueen yleissuunnan — maan sosialistisen teollistamisen, hylkäsi oppositiolaisten antautumismieliset suunnitelmat sekä velvoitti Keskuskomitean käymään päättäväistä taistelua kaikkia yrityksiä vastaan horjuttaa puolueen yhtenäisyyttä. NKP(b):n XIV edustajakokous on jäänyt puolueen historiaan teollistamisen edustajakokouksena. Se pidettiin „uutta oppositiota“ vastaan käytävän taistelun merkeissä, joka oppositio kielsi sosialismin rakentamisen mahdollisuuden Neuvostoliitossa. XIV edustajakokouksen päätöksen mukaisesti puoluetta alettiin nimittää Neuvostoliiton Kommunistiseksi Puolueeksi (bolshevikit) — NKP(b). (NKP(b):n XIV edustajakokouksesta kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, suomenk. painos, s. 308—311.) — **273.**

⁵¹ Locarnossa (Sveitsi) pidetty konferenssi oli koolla lokakuun 5—16 pnä 1925. Siinä olivat edustettuina Iso-Britannia, Ranska, Italia, Belgia, Puola, Tshekkoslovakia ja Saksa. (Locarnon konferenssista kts. tämän osan s. 287—288.) — **285.**

⁵² Genuassa (Italia) pidettiin huhtikuun 10 — toukokuun 19 pnä vuonna 1922 kansainvälinen talouskonferenssi, johon ottivat osaa toisaalta Englanti, Ranska, Italia, Belgia, Japani ja muut kapitalistiset valtiot sekä toisaalta Neuvosto-Venäjä. Genuan konferenssi oli järjestetty suhteiden selvittämiseksi kapitalistisen maailman ja Neuvosto-Venäjän välillä. Konferenssin avajaistilaisuudessa Neuvostoliiton edustajisto viitoitti laajan ohjelman Euroopan jälleenrakentamistyölle ja esitti luonnoksen yleisestä aseistariisumisesta. Konferenssi ei hyväksynyt Neuvostoliiton edustajiston ehdotuksia.

Neuvostohallitus kutsui joulukuun 2 päivänä vuonna 1922 läntisten naapurivaltioiden (Eestin, Suomen, Latvian, Puolan ja Liettuan) edustajat Moskovaan konferenssiin, jossa asetti harkittavaksi suunnitelman aseistuksen suhteellisesta supistamisesta. Neuvostojen X Yleisvenäläinen edustajakokous hyväksyi joulukuun 27 pnä vuonna 1922 julistuksen „Kaikille maailman kansoille“, jossa se vahvisti Neuvostohallituksen rauhanpolitiikan sekä kutsui maailman kaikkia työtätekeviä kannattamaan tätä linjaa. Helmikuussa 1924 Neuvostoliiton edustaja teki Rooman Merikonferenssissa konkreettisen ehdotuksen merivarustusten supistamisesta. — **296.**

⁵³ Tarkoitetaan Iso-Britannian ja Neuvostoliiton välistä yleis-sopimusta ja kauppasopimusta, jotka Neuvostohallituksen ja Macdonaldin labouristihallituksen edustajat allekirjoittivat Lontoossa elokuun 8 pnä 1924. Marraskuussa vuonna 1924 valtaan tullut Englannin vanhoillinen hallitus kieltäytyi ratifioimasta näitä sopimuksia. — **306.**

⁵⁴ Työväen, sotilaiden ja talonpoikain edustajain Neuvostojen Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean asetus tsaarin hallituksen valtionlainojen mitättömäksi julistamisesta hyväksyttiin tammikuun 21 pnä vuonna 1918. — **306.**

- ⁵⁵ Puhe on Baldwinin ja Austin Chamberlainin vanhoillisesta hallituksesta, joka tuli valtaan vuoden 1924 marraskuussa Macdonaldin labouristihallituksen tilalle. — 308.
- ⁵⁶ „Ekonomitsheskaja Zhizn“ („Talouselämä“) — päivälehti, Venäjän SFNT:n ja SNTL:n talous- ja Finanssiasiaain kansankomissariaattien sekä virastojen (Korkeimman kansantalousneuvoston, Työ- ja Puolustusneuvoston, Valtion suunnittelukomission, Valtionpankin, Finanssiasiaain kansankomissariaatin y.m.) äänenkannattaja; ilmestyi vuoden 1918 marraskuusta vuoden 1937 marraskuuhun saakka. — 315.
- ⁵⁷ Kts. V. I. Leninin teoksia: „„Vasemmistolaisesta“ penikkamaisuudesta ja pikkuporvarillisuudesta“ (Teokset, 3. painos, XXII osa, s. 503—528), „Puhe elintarvikeverosta VKP(b):n Moskovan kaupungin ja alueen puoluesolujen sihteerien ja vastuunalaisten edustajien kokouksessa huhtikuun 9 p:nä 1921“, „Elintarvikeverosta“ (XXVI osa, s. 297—308, 317—352), „Viisi vuotta Venäjän vallankumousta ja maailman vallankumouksen perspektiivit (Selostus Kominternin IV kongressissa marraskuun 13 p:nä 1922)“ (XXVII osa, s. 342—355). — 321.
- ⁵⁸ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“. I osa, 1941, s. 566. — 331.
- ⁵⁹ Kts. V. I. Lenin. „Alkuperäinen teesiluonnos agraarikysymyksestä (Kommunistisen Internationalen toista edustajakokousta varten)“ (Teokset, 3. painos, XXV osa, s. 266—278). — 343.
- ⁶⁰ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXIV osa, s. 114. — 346.
- ⁶¹ Tarkoitetaan päätöslauselmaa, jonka VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto (lokakuun 3—10 p:nä 1925) hyväksyi V. M. Molotovin selostuksen johdosta „Puolueen työstä maalaisköyhälistön keskuudessa“ (kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 38—41). — 350.

- ⁶² Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, V osa, s. 261—317 ja 4. painos, 6. osa, s. 325—392. — **350.**
- ⁶³ „Bednota“ („Köyhälistö“) — päivälehti, NKP(b):n Keskuskomitean äänenkannattaja; ilmestyi vuoden 1918 maaliskuusta vuoden 1931 tammikuuhun saakka. — **384.**
- ⁶⁴ „Leningradskaja Pravda“ — päivälehti, NKP(b):n Leningradin aluekomitean ja kaupunkikomitean, työväestöedustajain alue- ja kaupunkineuvostojen äänenkannattaja; alkoi ilmestyä vuonna 1918 „Petrogradskaja Pravdan“ nimellä. Vuonna 1924 lehden nimi muutettiin „Leningradskaja Pravdaksi“. Vuoden 1925 lopulla „uusi oppositio“ käytti „Leningradskaja Pravdaa“ — VKP(b):n Keskuskomitean Luoteisen Aluebyroon, puolueen Leningradin läänikomitean, läänin ammattiliittojen neuvoston ja alueen talousneuvottelun äänenkannattajaa — puoluevastaisiin ryhmäkuntatarkoituksiinsa. — **402.**